

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
STUDIA CROATICA

Na temelju članka 68. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, članaka 2., 4. i 54. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17) i članka 11. Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, broj 25/13 i 85/15), a povodom Poziva Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku od 29. ožujka 2019. na sudjelovanje u novom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu konačnog prijedloga zakona o psihološkoj djelatnosti, privremeno Znanstveno-nastavno vijeće Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu na 9. sjednici u XXVII. akademskoj godini održanoj 29. travnja 2019. donijelo je

ZAKLJUČAK

O NACRTU KONAČNOGA PRIJEDLOGA ZAKONA O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu (Hrvatski studiji, u daljnjem tekstu), kao visoko učilište akreditirano za izvođenje preddiplomskoga i diplomskoga studija psihologije, imaju obvezu upozoriti na dvojbeni dio Nacrta zakona zbog mogućih posljedica ograničavanja autonomije sveučilišta, diskriminacije nastavnika primijenjene psihologije u odnosu na nastavnike primijenjenih predmeta s drugih sveučilišnih studija, te budućega ugrožavanja kvalitete i tržišnoga natjecanja na nastavnim pozicijama u znanstvenim granama primijenjenih psihologija.

Ministarstvo za demografiju, obitelji, mlade i socijalnu politiku je 29. ožujka 2019. u e-savjetovanje uputilo Nacrt Zakona (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=10643>) čiji članak 4. stavak 1. podstavak 5. kao psihološku djelatnost navodi „obrazovne i odgojne aktivnosti u primijenjenoj psihologiji, koje uključuju izobrazbu u ovladavanju specifičnim psihološkim znanjima i vještinama“. Nejasno je sadrže li navedene obrazovne i odgojne aktivnosti u primijenjenoj psihologiji formalne aktivnosti visokoga obrazovanja, a ako to jest njome bi se kršili članci 16. i 68. Ustava Republike Hrvatske te članci 4., 55., 59., 92., 93. i 97. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (ZZDVO, u daljnjem tekstu). Navedenu dvojbenost nužno je izbjeći drukčijom formulacijom mogućih oblika neformalne izobrazbe u ovladavanju specifičnim psihološkim znanjima i vještinama primijenjene psihologije, jer postojeća formulacija u zajedničkoj primjeni s člankom 7. i 8. Nacrta Zakona proizvodi dodatnu regulativu visokoga obrazovanja vezanu uz izbor sveučilišnih nastavnika u području primijenjene psihologije o kojoj nije konzultiran Rektorski zbor, a koji, osim Ministarstva znanosti i obrazovanja, određuje uvjete za izbor i napredovanje nastavnika i čiji članovi su pravno i financijski odgovorni za izvedbu nastave na pripadnim sveučilištima – što zasigurno predstavlja kršenje zakonske procedure, ZZDVO, ali i Ustava RH koji jamči autonomiju sveučilišta. U nastavku pojašnjavamo navedenu zabrinutost.

1. Zajednička primjena članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona onemogućava sveučilišnomu nastavniku iz znanstvenoga polja psihologije izvođenje nastave u primijenjenoj psihologiji,

ako nije član Hrvatske psihološke komore (HPK, u daljnjem tekstu). Time se članstvo u jednoj strukovnoj ustanovi nameće kao preduvjet rada na sveučilištu, bilo da je riječ nastavničkom radu u suradničkom, nastavnom ili u znanstveno-nastavnom zvanju – što jasno proturječi člancima 93. i 97. ZZDVO, u kojima su propisani uvjeti izbora u suradnička i znanstveno-nastavna zvanja u svim znanstvenim područjima, poljima i granama – uključujući i grane primijenjene psihologije.

2. Zajednička primjena članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona proturječi i članku 92. ZZDVO iz kojeg je razvidno da se nastavnici u sustavu visokoga obrazovanja biraju isključivo temeljem vrjedećega ZZDVO, a ne temeljem nekoga drugoga zakona – zbog čega je bespredmetno uvrštavati visoko obrazovanje u primijenjenoj psihologiji u psihološku djelatnost, dok se ne izmjeni ZZDVO (a taj proces nije pokrenut).

3. Zajednička primjena članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona nameće nadzorna tijela HPK kao subjekte u postupku biranja sveučilišnih nastavnika i suradnika u znanstvenim granama primijenjene psihologije, ali i kao subjekte u imenovanju i potvrđivanju sveučilišnih nastavnika primijenjene psihologije u različita sveučilišna tijela/pozicije – što izravno proturječi članku 59. ZZDVO koji te ovlasti daje samo Senatu Sveučilišta.

4. Zajednička primjena članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona svojim nametanjem dodatnoga uvjeta za izbor sveučilišnoga nastavnika primijenjene psihologije – u vidu članstva u HPK (koje ima jasne financijske implikacije) – i pripadnog stručnoga nadzora, jasno proturječi članku 4. ZZDVO, koji eksplicitno ističe akademsku samoupravu i autonomiju sveučilišta u izboru nastavnika i čelnika visokoškolskih ustanova. Time se krši i Ustavom zajamčena autonomija sveučilišta u RH (članak 68. Ustava RH).

5. Uvrštavanje visokoobrazovnih aktivnosti iz primijenjene psihologije u članak 4. Nacrta zakona iziskuje od HPK stručni nadzor nad radom sveučilišnoga nastavnika primijenjene psihologije, što izravno proturječi članku 55. ZZDVO o nepovrjedivosti sveučilišta i dodatno krši Ustavom zajamčenu autonomiju sveučilišta.

6. Zahtjev za članstvom u HPK sveučilišnih nastavnika primijenjene psihologije (vezan uz zajedničku primjenu članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona) koji se ne bave primijenjenom psihologijom u smislu ostalih podstavaka članka 4. Nacrta zakona, primjer je očite diskriminacije u odnosu na sveučilišne nastavnike drugih studija koji obrazuju regulirane profesije, a koji pored svojega znanstveno-nastavnoga rada ne obavljaju strukovnu djelatnost (primjerice, nastavnici elektrotehnike i računarstva, strojarstva, prometnih znanosti, građevine, arhitekture i sl.). Naime, ti nastavnici ne moraju imati službeno ovlaštenje, ili pravo na obavljanje strukovne djelatnosti da bi predavali primijenjene predmete na sveučilištu. Time se ujedno krši i načelo razmjernosti u hrvatskom zakonodavstvu, koje je zajamčeno člankom 16. Ustava RH.

7. Prihvatanje takve logike i regulative onemogućilo bi provedbu Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj 45/09).

8. Temeljem svih prethodno navedenih primjera nesukladnosti s Ustavom i ZZDVO-om eventualnim uvođenjem visokoobrazovnih aktivnosti u strukovni zakon razvidno je kako eventualni partikularni interes jedne strukovne komore (da svojom djelatnošću proglasi sve što ima ikakvu vezu sa dotičnom strukom, pa makar i na pojmovnoj razini) može ozbiljno ograničavati autonomiju sveučilišta, koja predstavlja opću civilizacijsku stečevinu i vrijednotu. Uostalom, takvo širenje nadležnosti Hrvatske psihološke komore nema usporedno uporište ni u regulativi drugih, starijih i mnogoljudnijih komora.

9. Dodatni problem zahtjeva za članstvom u HPK sveučilišnih nastavnika primijenjene psihologije, koji proizlazi iz zajedničke primjene članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona je ugrožavanje kvalitete nastave i ravnopravnosti tržišnoga natjecanja zbog međunarodnoga karaktera svih natječaja za zapošljavanje u sustavu visokoga obrazovanja RH. S obzirom na činjenicu da je RH članica Europske unije, natječaji za radna mjesta sveučilišnih nastavnika u primijenjenoj psihologiji također su međunarodni te, osim uvjeta propisanih ZZDVO, ne traže članstvo u HPK. Može bitno uvođenje članstva u HPK kao uvjeta za poziciju sveučilišnoga nastavnika u primijenjenoj psihologiji iznimno bi otežao postupak prijave priznatih međunarodnih stručnjaka iz toga područja (koji u svojim matičnim državama nisu imali uvjet članstva u strukovnoj komori da bi predavali primijenjenu psihologiju) koji bi tražili stalni poslovni nastan radi te pozicije, te bi se time ugrozila ravnopravnost tržišnoga natjecanja, a izgubili bi se vrijedni nastavnički kadrovi za pojedina područja primijenjene psihologije. Ovaj problem poprima dodatno osjetljive razmjere za MDOMSP, ali i za RH u cjelini, jer se njime otežava natjecanje za sveučilišne pozicije u primijenjenoj psihologiji priznatim međunarodnim stručnjacima hrvatskoga porijekla koji dobivanjem te pozicije žele ostvariti stalni poslovni nastan u RH. Time zajednička primjena članaka 4., 7. i 8. Nacrta zakona ograničava provedbu *Zakona o odnosima RH s Hrvatima izvan RH*, točnije članak 62. toga zakona, koji propisuje obvezu privlačenja znanstvenika hrvatskoga porijekla iz inozemstva nadležnim tijelima („Vlada Republike Hrvatske putem nadležnih tijela razvija programe financiranja znanstvenih projekata, u cilju privlačenja znanstvenika hrvatskog podrijetla iz svijeta. Vlada Republike Hrvatske putem nadležnih tijela uspostavlja stalni program 'virtualnog mentorstva' između studenata i znanstvenika iz Republike Hrvatske sa studentima, znanstvenicima i gospodarstvenicima hrvatskoga podrijetla u svijetu s ciljem transfera posebnih znanja i iskustava“).

10. Posebnu skupinu problema vezanih uz zahtjev za članstvom u HPK sveučilišnih nastavnika primijenjene psihologije radi obavljanja njihova redovitoga znanstveno-nastavnoga rada, napredovanja u sustavu i obavljanja dodatnih dužnosti u okviru sustava visokoga obrazovanja, čine praktični problemi vezani uz: a) usklađivanje visoko-obrazovne administracije sa administracijom HPK koja može, primjerice, znatno usporiti kadrovske procese u granama primijenjenih psihologija (koji imaju reakreditacijske posljedice za visoko učilište), b) pronalaženje sveučilišnih nastavnika, članova povjerenstva za diplomatske radove i ispite pred povjerenstvom iz primijenjene psihologije, a koji su ujedno članovi HPK, c) izdvajanje dodatnih resursa sveučilišnih nastavnika primijenjene psihologije za odgovorno sudjelovanje u radu HPK i pripadnim povjerenstvima, sekcijama i radnim skupinama, te uz niz drugih pretpostavki normalnoga funkcioniranja visokoškolskoga sustava u granama primijenjene psihologije.

11. Zadnja skupina argumenata koji jasno upućuju na isključivanje visokoga obrazovanja u primijenjenoj psihologiji iz članka 4. Nacrta zakona veže se za djelokrug MDOMSP koji je propisan *Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave*. Sukladno tom zakonu obrazovna djelatnost, u smislu formalnoga obrazovanja nije u djelokrugu MDOMSP i to ministarstvo ne može uređivati materiju u području visokoga obrazovanja, a upravo je MDOMSP nositelj izrade Nacrta zakona. Jedini upravni i stručni poslovi koje MDOMSP može obavljati u pogledu obrazovanja vežu se uz neformalno obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturu mladih (sukladno članku 13. *Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave*). Drugim riječima, MDOMSP ne može niti predlagati zakonske sadržaje koji se odnose na visoko obrazovanje, a niti može provoditi nadzor nad tim sadržajima, jer to nije u njegovom djelokrugu.

12. U tom smislu, dvojbeno je mogu li obrazovne i odgojne aktivnosti u primijenjenoj psihologiji biti psihološka djelatnost u smislu Nacrta zakona i na bilo kojoj drugoj razini formalnog obrazovanja. Nacionalna klasifikacija zanimanja (NKZ) – bez obzira radi li se o NKZ98 (koja je još uvijek na snazi), ili o NKZ2010 (koja će u nekoj formi stupiti na snagu) – sugerira da ne mogu jer se zanimanje psihologa (kao stručnjaka za društvene znanosti) po vrsti, podvrsti i skupini poslova i radnih zadaća razlikuje – kako u pogledu sadržaja, tako i u pogledu organizacijskih i tehnoloških zahtjeva – od zanimanja stručnjaka za odgoj i obrazovanje (od predškolske do visokoškolske razine). To je vidljivo iz razlika u strukturi i sadržaju samih šifri tih skupina zanimanja u NKZ-u.

13. Zaključno, svi navedeni argumenti obvezuju nas da kao stručno vijeće sveučilišne sastavnice jasno insistiramo da MDOMSP, kao nositelj izrade Nacrta zakona, već prije idućega koraka u zakonodavnomu postupku (prije prihvaćanja na Vladi i upućivanja u Sabor) isključi visoko-obrazovne i odgojne djelatnosti u primijenjenoj psihologiji iz članka 4. svojega nacrta, odnosno iz popisa psiholoških djelatnosti u smislu Zakona o psihološkoj djelatnosti.

U Zagrebu, 29. travnja 2019.

Klasa: 640-01/19-2/0004

Ur. broj: 380-1/1-19-024

Pročelnik

izv. prof. dr. sc. Mario Grčević

Dostaviti:

1. Rektor Sveučilišta u Zagrebu
2. Odbor za zdravstvo i socijalnu politiku Hrvatskoga sabora
3. Vlada Republike Hrvatske
4. Ministarstvo za demografiju, obitelji, mlade i socijalnu politiku